Skupina 'Bubamare'
2022./2023.

Izdavač:
Gradski muzej Županja,
Turistička zajednica grada Županje,
Dječji vrtić Maslačak Županja,

Za izdavača:
Hrvoje Tkalac, ravnatelj
Kruno Šarić, ravnatelj
Andrea Andrašić Raguž, ravnatelj

Autorica teksta: Helena Vić

Lektura i korektura: Želimir Janjić

Fotografije: Fototeka Gradskog muzeja Županja

Dizajn i grafička priprema: Helena Vić, Ranka Bušić

Ilustrirala: Djeca starije odgojne skupine ,,Bubamare“ DV Maslačak Županja

Tisak: Certis d.o.o.,Cerna

Naklada: 300 primjeraka

Gradski muzej Županja
Turistička zajednica gradaŽupanje
Dječji vrtić ‘Maslačak’ Županja

HELENA VIĆ

KAKO SU ŽIVJELI NAŠI STARI

Županja, 2023.

Poštovani čitatelju,

Ideja i potreba za slikovnicom nastala je kada je događaj iz zajednice – Šokačko sijelo zaokupio interes djece u našoj starijoj odgojnoj skupini. Pri planiranju i razvijanju projekta – Kako su živjeli naši stari – nedostajali su slikovni materijali i pisani tekstovi za djecu koji bi im olakšali upoznavanje tematike iz prošlosti. Stupanj psihofizičke razvijenosti i opća zrelost djece starijeg predškolskog uzrasta omogućava i traži da se djeca ove dobi uvode u šire i dublje poznavanje sredine u kojoj žive i da se njihova iskustva prošire novim znanjem. Kako bi znanje prenijela djeci, odlučila sam ispričati im zanimljive epizode života jedne obitelji iz prošlosti. Obzirom da nije bilo moguće sve sadržaje iz priče djeci uživo pokazati, nastala je potreba za slikama istih. Djeci je posebno draga usporedba sadašnjeg i tradicijskog života čime se postiže da se tradicijske ljepote otrgnu zaboravu. Znanje koje su stekli o svojim korijenima i baštini djeca su vrijedno crtajući prenosila na papir.

Slikovnica će dobiti na važnosti još više ako im roditelji, odgojitelji ili druge odrasle osobe svojim čitanjem – interpretacijom, dodavanjem nekih svojih ideja i priča približe tematiku. Odrasli moraju težiti i obogaćivanju dječjeg rječnika te je poželjno tijekom čitanja djeci rastumačiti nepoznate riječi.

Ovu slikovnicu zamišljam kao koristan mogući priručnik odgojiteljima prilikom planiranja aktivnosti i proširivanja tematike. Važno je djecu naučiti cijeniti svoje podrijetlo, jer čovjek može zaista cijeniti druge tek ako poznaje i cijeni vlastitu povijest i kulturu.

Helena Vić, odgojiteljica

PRIJE PUNO , PUNO GODINA, ŽIVJELA OBITELJ: BAĆA IVA, SNAŠA MARICA I NJIHOVA ŠESTO-GODIŠNJA KĆI EVA. ŽIVJELI ONI U KUĆI SA SAMO DVIJE SOBE I OSTAVOM. U JEDNOJ PROSTORIJI JE BILA KUHINJA, A U DRUGOJ SPAVAĆA SOBA.

Baća / brat, baja, otac. onaj koji je najstariji u kući
Snaša / žena sa sela
Špajza - Ostava / prostorija u kući ili stanu u kojoj se drži hrana (smočnica ili špajza)

BAĆA IVA JE SVAKU VEČER ODMARAO SVOJE UMORNE NOGE U LAVORU S TOPLOM VODOM, A SNAŠA MARICA JE ŠTRIKALA, VEZLA,TKALA ILI KRPALA PODERANU ODJEĆU. EVA SE IGRALA S JEDINOM KRPENOM LUTKOM KOJU JE IMALA. PONEKAD JE UZ MAMU UČILA VESTI I RANO JE IŠLA NA SPAVANJE. STRUJU NISU IMALI PA SU UVEČER PALILI PETROLEJSKU LAMPU. TELEVIZOR, RAČUNALO, TABLET, TELEFON ILI MOBITEL NITKO NIJE IMAO , JER JOŠ NISU BILI IZUMLJENI.

Lavor / posuda za pranje
Krpati / stavljati zakrpe, iglom i koncem popravljati ono što je tkano, ili pleteno

SVAKOG JUTRA BAĆA IVA JE CIJEPAO DRVA KAKO BI SNAŠA MARICA MOGLA ODLOŽITI VATRU U ŠPORETU. NA ŠPORETU JE SNAŠA GRIJALA VODU U LONCU, KUHALA MLIJEKO ILI RUČAK. ŠTEDNJAK NA PLIN ILI STRUJU NIJE POSTOJAO.

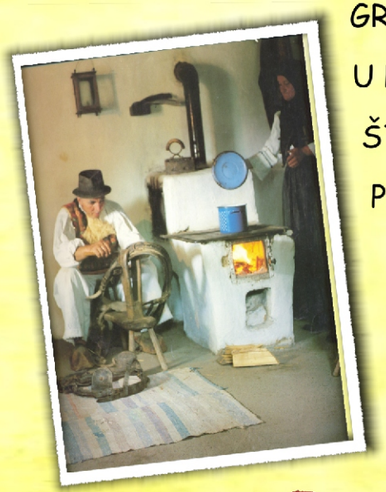

Šporet / kuhinjska peć na drva pokrivena pločom na kojoj se kuhaju jela

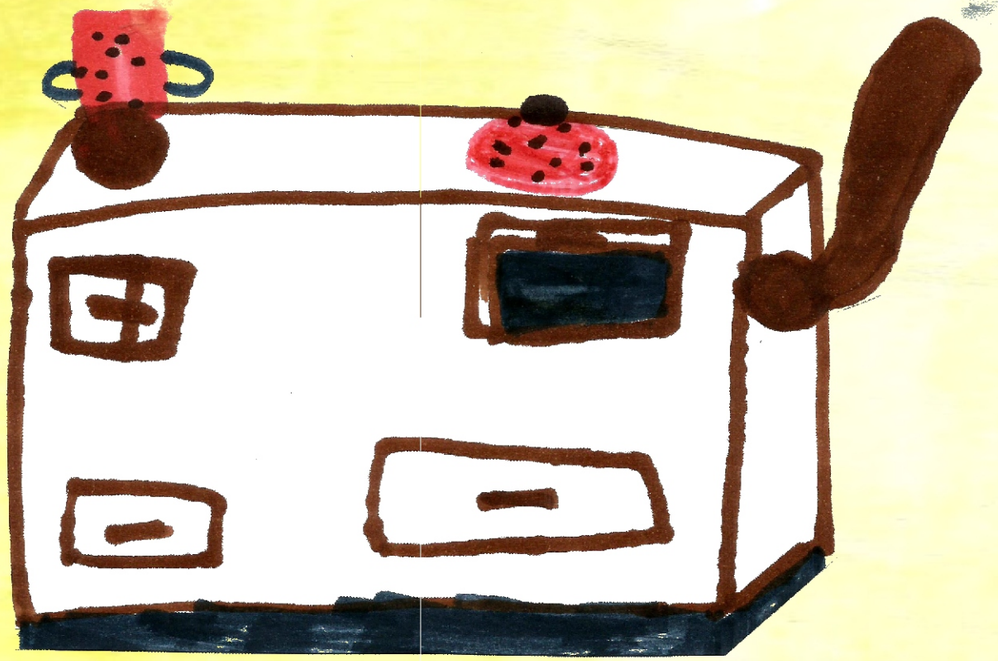

KUPAONICU TAKOĐER NISU IMALI. UMIVALI BI SE ILI PRALI U LAVORU U KUHINJI ILI U BETONSKOM KORITU NA DVORIŠTU ZA VRIJEME LIJEPIH DANA.

SNAŠA MARICA BI ČISTU VODU GRABILA IZ SVOGA BUNARA. VODA JE BILA ČISTA I MOGLA SE PITI. VODU IZ BUNARA SNAŠA JE KORISTILA I ZA KUHANJE, PRANJE RUBLJA I POSUĐA, ČIŠĆENJE KUĆE I ZALIJEVANJE POVRĆA U VRTU. BAĆA IVA JE VODU IZ BUNARA KORISTIO ZA POJENJE ŽIVOTINJA: SVINJA, KRAVA, KONJA I PERADI.

Korito / posuda za pranje rublja, kupanje ili hranjenje domaćih životinja
Bunar / iskopana duboka jama za hvatanje, skupljanje podzemne vode (zdenac)
Pojiti / davati piti, napajati

SIGURNO SE PITATE GDJE IM JE BIO TOALET! TOALET ILI KLOZET NALAZIO SE IZVAN KUĆE, NA KRAJU DVORIŠTA. IZGLEDAO JE KAO KUĆICA OD DRVETA U KOJU JE MOGLA UĆI SAMO JEDNA OSOBA. SJEDALO JE TAKOĐER BILO DRVENO, ŠIROKA DASKA S OKRUGLIM OTVOROM ISPOD KOJEG JE BILA ISKOPANA VELIKA RUPA U ZEMLJI U KOJOJ SE TALOŽILA SVA KAKICA. NIJE BILO NI TOALETNOG PAPIRA PA SU SE BRISALI ŠUŠKOM OD KUKURUZA. VODOKOTLIĆ NISU IMALI KAO NI KANALIZACIJU, PA JE KLOZET JAKO SMRDIO. BAĆA IVA JE ČESTO ČISTIO KLOZET TE ODVOZIO I ZATRPAVAO IZMET NA UDALJENOM MJESTU U BAŠČI. TAMO JE ODVOZIO IZMET SVOJIH ŽIVOTINJA. NA TU HRPU SU BACALI I OSTALO SMEĆE IZ KUĆE. NAKON NEKOG VREMENA SAV OTPAD BI SE PRETVORIO U GNOJIVO KOJIM SU PREHRANJIVALI SVOJE POVRĆE U POVRTNJAKU.

Klozet / zahod, toalet
Kanalizacija / mreža odvodnih cijevnih kanala za otpadnu vodu i druge tekućine

SNAŠA MARICA NIJE KUPOVALA KRUH, VOĆE, POVRĆE I MESO. SVE ŠTO JOJ JE TREBALO ZA KUHANJE RUČKA IMALA JE U SVOM POVRTNJAKU, VOĆNJAKU, NA NJIVI ILI U DVORIŠTU. KRUH JE MIJESILA I PEKLA SAMA, OD SVOG BRAŠNA U ŠPORETU NA DRVA.

ŽITA I KUKURUZA SU IMALI DOVOLJNO ZA CIJELU GODINU. KOKOŠI SU SVAKI DAN NIJELE JAJA, A KRAVA DAVALA SVJEŽE MLIJEKO.

SNAŠA MARICA JE POVRĆE I VOĆE ČUVALA I ZA ZIMU. POVRĆE JE KISELILA I SPREMALA U STAKLENKE, A KUPUS JE KISELILA U VELIKOM BURETU. OD VOĆA JE PRAVILA SOKOVE I PEKMEZE.

MESO SU RIJETKO JELI, NAJČEŠĆE NEDJELJOM. BAĆA IVA BI TADA ZAKLAO KOKOŠ A SNAŠA MARICA BI JU OČERUPALA I SKUHALA. ZIMI SU SVAKE GODINE IMALI SVINJOKOLJU .MESO SU SUŠILI U PUŠNICI, A ZATIM SU GA VJEŠALI NA TAVAN. .

KOBASICE, SLANINE I ŠUNKE VISILE SU NA TAVANU I SAMO PONEKAD BI BAĆA IVA SKINUO S TAVANA KOMAD OVOG DIMLJENOG MESA.

Pušnica / sušionica u kući u kojoj se na dimu suši meso

Tavan / potkrovlje

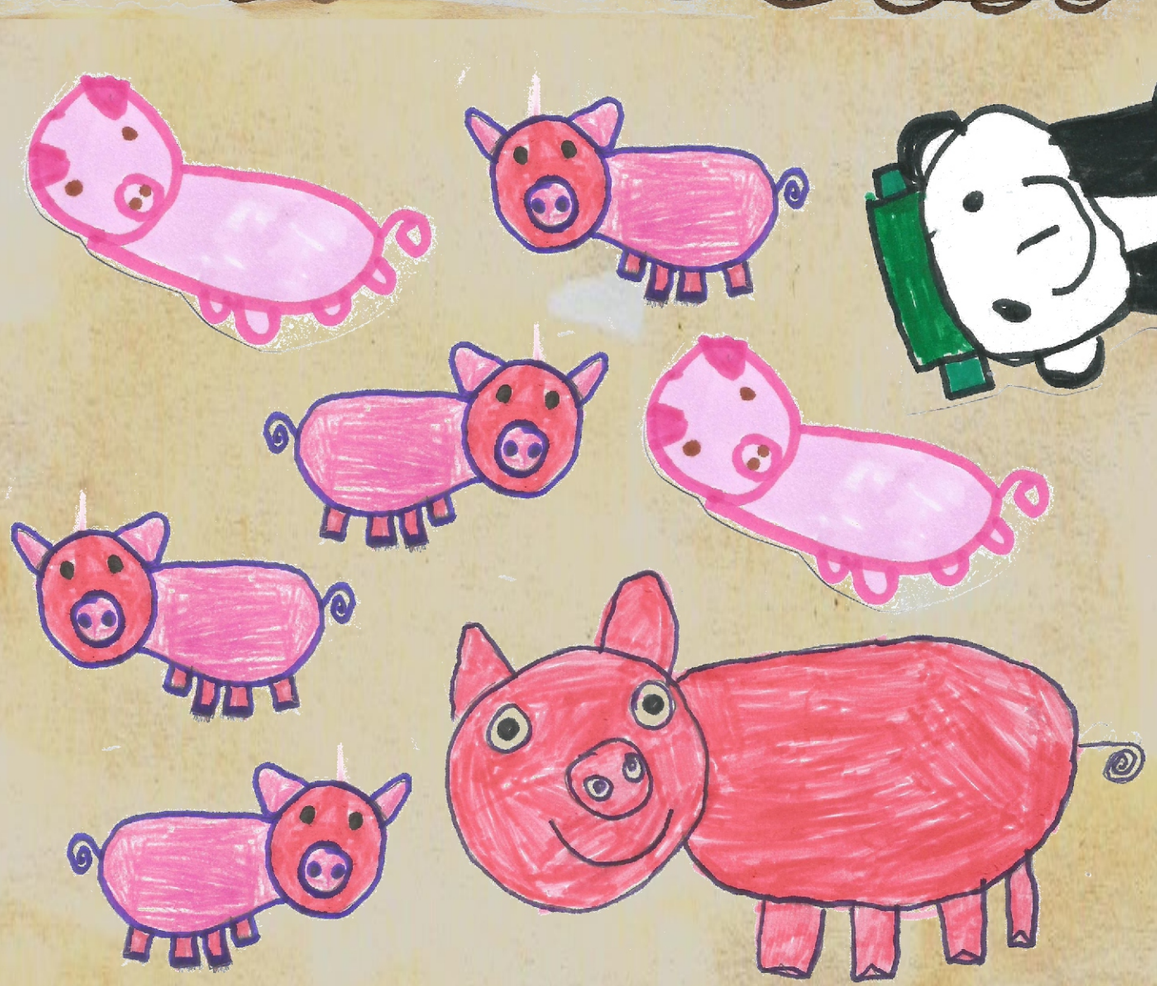

NEDJELJOM UJUTRO OBITELJ BI IŠLA NA MISU. ODIJEVALI SU SVOJU NAJLJEPŠU ODJEĆU KOJU JE SNAŠA PEGLALA PEGLOM NA ŽAR.

BAĆA IVA NIJE IMAO AUTO. AUTOMOBIL SU POSJEDOVALI SAMO NAJBOGATIJI LJUDI U VEĆIM GRADOVIMA. BAĆA IVA JE IMAO JEDNOG KONJA I DRVENA KOLA. ČESTO JE NJIMA PREVOZIO KUKURUZ, ŽITO, SIJENO I SVOJU OBITELJ. TRAKTORI TADA TAKOĐER NISU POSTOJALI I KONJI SU LJUDIMA BILI VAŽNI POMAGAČI. U CRKVU SU IŠLI KOLIMA- KARUCAMA, JER JE EVI BILO DALEKO PJEŠAČITI.

.

ZIMI, KADA KOLA NISU MOGLA PROĆI KROZ SNIJEG, BAĆA IVA BI KONJE UPREGNUO U SAONICE.

Kola / prijevozno sredstvo na kotače sa zapregom

NEDJELJOM UVEČER, RODBINA I SUSJEDI SU SE ČESTO OKUPLJALI NA SIJELIMA. RAZGOVARALI SU, PJEVALI UZ TAMBURU I PLESALI. ČESTO SU ZAJEDNO RADILI I POMAGALI JEDNI DRUGIMA KRUNITI KUKURUZE, VOZITI SIJENO I ŽITO, PEĆI RAKIJU, ČISTITI ORAHE ... DOMAĆIN BI TADA PRIPREMIO VINO I RAKIJU KOJA BI ODLIČNO IŠLA UZ LISTARIĆE I KOBASICU. I DJECI JE NA SIJELU BILO ZABAVNO, JER BI OD STARIJIH ČULI PONEKU ZANIMLJIVU PRIČU, BROJALICU ILI BI IM NETKO NAPRAVIO DRVENU IGRAČKU.

Sijelo/ seosko večernje okupljanje na kakvom zajedničkom pšoslu uz zabavljanje

Listarići/ pogačice od tijesta

PRIJE PUNO, PUNO GODINA LJUDI SU SE VIŠE DRUŽILI, JER NISU GLEDALI TELEVIZIJU.

PRIJE PUNO, PUNO GODINA DJECA SU SE VIŠE IGRALA, JER NIJE BILO RAČUNALA. PRIJE PUNO, PUNO GODINA ŽIVOT JE BIO TEŽAK, ALI RADOSTAN!

ILUSTRACIJE IZRADILI

Bačić Sofija / mačka, Šokica
Brahaj Erik /Šokac
Ćošković David /drvo
Đaković Luka /Šokac, boca, šljive, bubamara
Đurović Petra /Šokica, zimnica
Filipović Mila /krava, konj, tambura, cvijet
Galović Domagoj /Šokac, žito
Grgić Luka /zaprežna kola, pas
Jovanovac Jakov /Šokac
Karalić Matej /Šokac
Kljajić Petra /bunar, konj, čipka, zimnica, bubamare
Knez Katja /šporet, ormar, bubamare, zimnica
Kljaić Gabrijela /Šokica
Malnar Lorena /tekst na naslovnici, tambura
Marjanović Mia /obitelj, pegla, cvijet, šešir, bubamare
Mikulić Maša /Šokica
Nenadić Bartol /poljski wc, Šokac
Nikolozo Barbara /sunce, oblaci, tambura, Šokica, tikvica
Papratović Klara /Šokica
Prgić Borna /Šokac
Stojanović Šimun /šljive
Šarić Maria Nora /cvijet, konj, zimnica
Vuković Ana /tambura, Šokica
Zlatunić Eva /cvjetići
Lovrić David/lampa, tikvica, hrastova grana
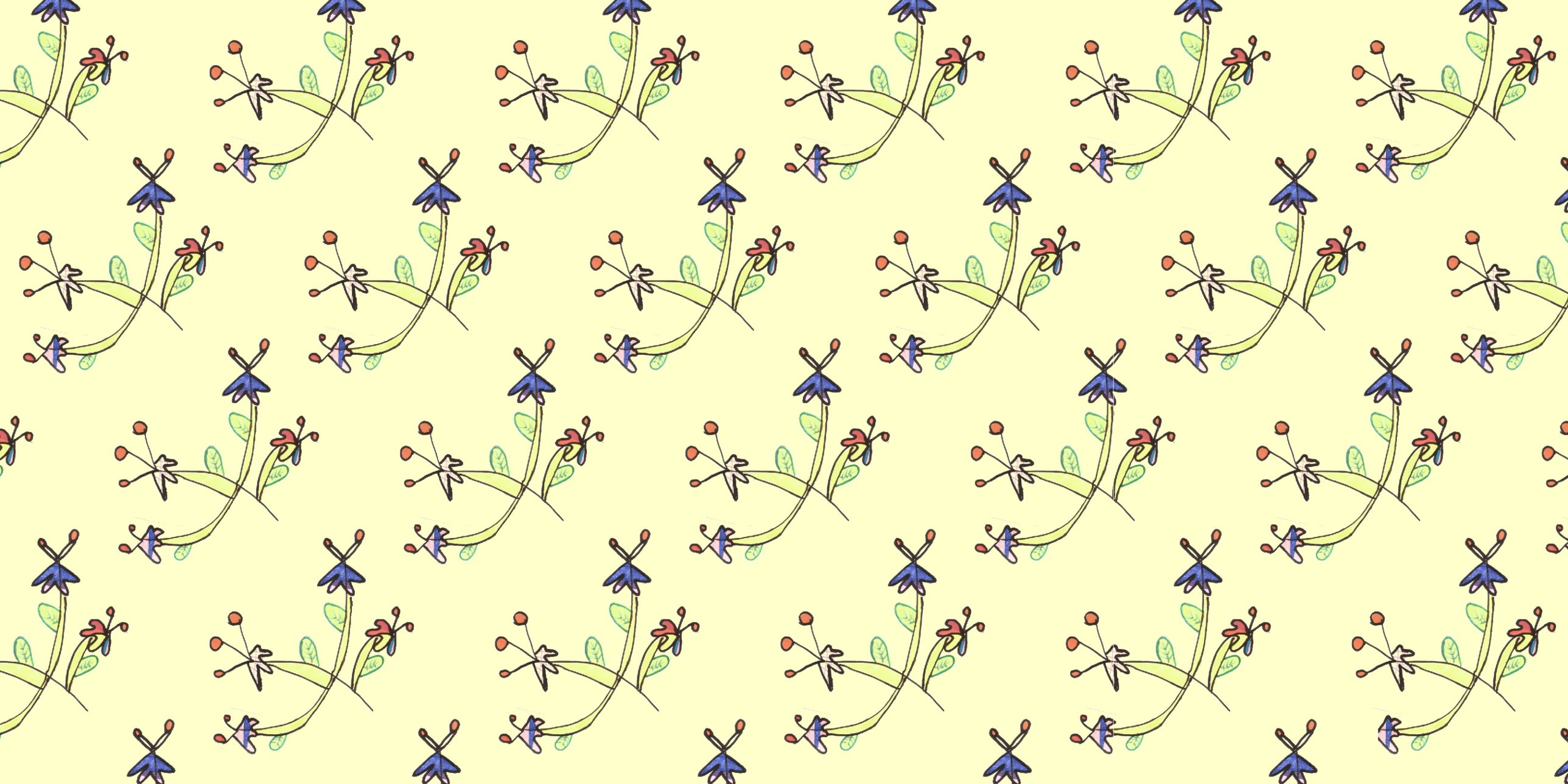
Zahvaljujem se
Gradskom muzeju Županja,
Turističkoj zajednici grada Županje,
Dječjem vrtiću 'Maslačak' Županja,
kolegicama odgojiteljicama Ranki Bušić,
Ivanki Dujmić, Ani Hrastović i Nikolini Lovrić
na sudjelovanju u realizaciji ovog projekta,
te djeci moje starije odgojne skupine
,, Bubamare''
čiji crteži krase stranice ove slikovnice.